

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«Αρχεία Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών και της Γενικής Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου»

1. Με το υπό εξέταση σχέδιο νόμου ιδρύεται αυτοτελής δημόσια υπηρεσία με την ονομασία «Αρχεία Πρωθυπουργού, Υπουργών, Υφυπουργών και της Γενικής Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου», η οποία υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό. Επίσης ορίζεται ο τρόπος οργάνωσης των αρχείων του εκάστοτε Πρωθυπουργού, Υπουργών κλπ., το δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά, ο τρόπος χαρακτηρισμού των τεκμηρίων καταγραφής πληροφοριών, οι προθεσμίες δημοσιοποίησης των διαβαθμισμένων τεκμηρίων και λοιπά συναφή ζητήματα.

2. Επί του άρθρου 2 παρ. 1 και 3 του ΣχΝ

Η για ορισμένο χρόνο απαγόρευση της δημοσιοποίησης των τεκμηρίων του Γενικού Αρχείου Πρωθυπουργού για όσα τεκμήρια έχουν χαρακτηριστεί ως απλώς εμπιστευτικά και όσα δεν έχουν διαβαθμισθεί (παρ. 1 και 3) αποτελεί τροποποίηση του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ΚΔΔ/σίας), σύμφωνα με το οποίο (παρ. 1) «Κάθε ενδιαφερόμενος, έχει το δικαίωμα, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των διοικητικών εγγράφων. Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις».

Ο ΚΔΔ/σίας (παρ. 3) προβλέπει ότι το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα «δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπτεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Η αρμόδια διοικητική αρχή μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του δικαιώματος τούτου, αν το έγγραφο αναφέρεται στις συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ή αν η ικανοποίηση του δικαιώματος αυτού είναι δυνατόν να δυσχεράνει ουσιαδώς την έρευνα δικαστικών, αστυνομικών ή στρατιωτικών αρχών σχετικώς με την τέλεση εγκλήματος ή διοικητικής παράβασης».

3. Επί του άρθρου 2 παρ. 6 ΣχΝ

Στην παρ. 6 εδ. α' του άρθρου 2 ΣχΝ προβλέπεται ότι «Για όσα τεκμήρια έχουν παραχθεί, εισαχθεί ή εξαχθεί από το Γενικό Αρχείο Πρωθυπουργού κατά τη διάρκεια της θητείας άλλων Πρωθυπουργών, η μεταβολή της διαβάθμισης ή η άρση του απορρήτου... επιτρέπεται μόνο μετά από γραπτή και αιτιολογημένη γνώμη του εν ενεργεία Πρωθυπουργού και μετά από σύμφωνη γνώμη του Πρωθυπουργού κατά τη διάρκεια της θητείας του οποίου είχε διαβαθμιστεί το εν λόγω τεκμήριο». Η χρήση του όρου «σύμφωνη γνώμη» υποδηλώνει ότι ο πρώην Πρωθυπουργός στην περίπτωση αυτή δρά ως διοικητικό όργανο, το οποίο μάλιστα έχει την αρμοδιότητα έκδοσης εκτελεστών διοικητικών πράξεων εάν η σύμφωνη γνώμη του είναι αρνητική (ΣΤΕ 3458/1983, 1679/1986). Οι πράξεις αυτές είναι δεσμευτικές για τον (εν ενεργεία) Πρωθυπουργό εκτός από την ειδική περίπτωση του σημαντικού εθνικού συμφέροντος, όπως ορίζει το εδ. β' του άρθρου 2 παρ. 6. Ο νόμος, με τον τρόπο αυτόν, δημιουργεί μία ξεχωριστή κατηγορία διοικητικού οργάνου, η οποία βασίζεται αποκλειστικώς σε αποκτηθείσα στο παρελθόν ιδιότητα. Η ιδιότητα του οργάνου διατηρείται ισοβίως και η σχετική αρμοδιότητα αφορά μόνον τα θέματα του Αρχείου Πρωθυπουργού. Σε κάθε πάντως περίπτωση, την τελική πολιτική και νομική ευθύνη αναλαμβάνει, κατά το ΣχΝ, ο εν ενεργεία Πρωθυπουργός, στην αρμοδιότητα του οποίου είναι να χαρακτηρίσει ένα θέμα ως «σημαντικού εθνικού συμφέροντος».

4. Ενώ το άρθρο 2 παρ. 3 ΣχΝ αναφέρεται στη «δημοσιοποίηση» των τεκμηρίων του Γενικού Αρχείου, το αντίστοιχο άρθρο 3 παρ. 3 ΣχΝ κάνει λόγο για «γνωστοποίηση» των τεκμηρίων του Ιδιαίτερου Αρχείου. Θα ήταν ενδεχομένως σκόπιμη η ενοποίηση της χρησιμοποιούμενης ορολογίας στα δύο αυτά άρθρα ή η σαφής διάκρισή τους.

5. Στο άρθρο 2 παρ. 5 in fine ΣχΝ ορίζεται ότι «μετά την παραλαβή και τη διαβάθμιση των τεκμηρίων, η μεταβολή της διαβάθμισής τους ή η άρση του απορρήτου τους επιτρέπεται μόνον μετά από γραπτή και αιτιολογημένη εντολή του Πρωθυπουργού και μόνο για όσα τεκμήρια έχουν εισαχθεί, παραχθεί ή εξαχθεί από το Γενικό Αρχείο Πρωθυπουργού κατά τη διάρκεια της τρέχουσας ή της προηγούμενης θητείας του». Η χρήση του οριστικού άρθρου «της προηγούμενης θητείας του» επιβάλλει την ερμηνεία ότι ο Πρωθυπουργός δεν έχει το δικαίωμα να μεταβάλει τη διαβάθμιση τεκμηρίων που είχαν, π.χ., εισαχθεί στη διάρκεια της πρώτης από τις τρεις, π.χ., διαδοχικές θητείες του. Εάν δεν σκοπείται κάτι τέτοιο, θα έπρεπε ίσως να αφαιρεθεί το οριστικό άρθρο.

6. Για τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 3 του ΣχΝ ισχύουν οι ανωτέρω (υπό αριθ. 2) παρατηρήσεις.

7. Όσον αφορά το Ιδιαίτερο Αρχείο ενός πρώην Πρωθυπουργού, το άρθρο

3 ΣχΝ προβλέπει αφ' ενός μεν ότι ο πρώην Πρωθυπουργός μπορεί να επιτρέψει την πρόσβαση στον εν ενεργεία Πρωθυπουργό (παρ. 7), αφ' ετέρου δε ότι ο εν ενεργεία Πρωθυπουργός έχει πρόσβαση στο εν λόγω αρχείο, μετά τον θάνατο του πρώην Πρωθυπουργού, για λόγους εθνικού συμφέροντος (παρ. 8). Δεν προβλέπεται όμως τι γίνεται στην περίπτωση αδυναμίας του πρώην Πρωθυπουργού να δώσει τη συγκατάθεσή του. Θα ήταν, ίσως, σκόπιμο να ρυθμίσει ο νομοθέτης ρητώς και το ενδεχόμενο αυτό.

8. Η διάταξη της παρ. 1, αναφερόμενη με παραπομπή στην παρ. 1 του άρθρου 1, καλύπτει όλες τις υπουργικές πράξεις, εκτελεστές και μη, που δεν δημοσιεύονται ή κοινοποιούνται κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Η απαγόρευση της δημοσιοποίησης των αδιαβάθμιστων ή απλώς εμπιστευτικών τεκμηρίων τους περιορίζει σε υπερβολικό βαθμό το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

9. Κατά το άρθρο 6 παρ. 5 ΣχΝ, ο διευθυντής των Αρχείων ορίζεται από τον Πρωθυπουργό, «μετά από γνώμη της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής». Ο καθορισμός της αρμόδιας (διαρκούς) επιτροπής θα γίνει, προφανώς, από τη Διάσκεψη των Προέδρων, κατ' άρθρο 32 παρ. 5 ΚανΒ. Για λόγους ενότητας ορολογίας του νόμου με τον Κανονισμό της Βουλής θα ήταν, ίσως, σκόπιμο εάν ο όρος «αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή» γινόταν «αρμόδια διαρκής επιτροπή της Βουλής».

Αθήνα, 2 Οκτωβρίου 2000

Ο εισηγητής επιστημονικός συνεργάτης
Στέφανος Ι. Κουτσουμπίνας
Επικ. Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Θράκης

Ο προϊστάμενος του Τμήματος
Στέλιος Ν. Κουσούλης
Επικ. Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης
Αντώνης Μ. Παντελής
Καθηγητής Νομικής Παν/μίου Αθηνών

Για το Επιστημονικό Συμβούλιο
Καθηγητής Επαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος